Štev. 212 V Trstu, v sredo 6. avgusta 1919 Letnik XLIV

Izhaja vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 36·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov *mm* po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Mirovna konferenca.

PARIZ, 4. (Stefani.) Vrhovni medzavezniški svet je na svoji popoldanski seji sklenil, da se udeleže načelniki zavezniških vojaških misij v Nemčiji seje, ki se bo vršila v Berolinu med nemškimi in poljskimi zastopniki. Na tej seji se določi po mirovni pogodbi prehod državne oblasti nad ozemljem, ki pripade Poljski, od Nemčije na Poljsko. — — Vrhovni svet je sprejel nato poročilo švedske delegacije, ki jo je predstavil švedski minister v Parizu, o alandskih otokih.

Odhod nemških delegatov iz Saint Germaina.

SAINT GERMAIN, 4. (Stefani.) Avstrijski finančni in teritorijalni delegati odpotujejo nocoj na Dunaj. Kancelir Renner odpotuje v petek ob 18. Pričakuje se izročitev avstrijskih predlogov, ki se že tiskajo. Skoraj vsi delegati spremijo Rennerja na Dunaj, kjer ostanejo 8 dni. Povrnejo se v Saint Germain okoli 18. avgusta.

PARIZ, 5. (Stefani.) Turkhan paša, predsednik začasne albanske vlade, je odložil predsedništvo albanske delegacije. Nova delegacija bo takole sestavljena: preds. Bunio, delegatje Garakuplp, dr. Tourtoneli, Metbi beg, Frasheri Lefnos in Muhamed Beykomitza.

Izročitev nemških protipredlogov.

PARIZ, 5. (Stefani.) Kancelar Renner je izjavil glavnemu konferenčnemu tajniku, da se avstrijski protipredlogi izroče v določenem roku. Renner odpotuje jutri zvečer na Dunaj. Povrne se v Sait Gremain dne 12. t. m. Nadomestovala ga bosta v njegovi odsotnosti Eichof in Schüller.

V Buudimpešto odide medzavezniška vojaška misija.

PARIZ, 5. (Stefani.) Vrhovni medzavezniški svet je sklenil včeraj, da pošlje v Budimpešto medzavezniško vojaško misijo, v kateri bodo štiri častniki: en francoski, en angleški, en ameriški in en italijanski. Člani misje se predstavijo med sejo vrhovnemu svetu, kateri določi dan odhoda, ki je blizu.

Romuni zasedli Budimpešto.

CURIH, 4. (Stefani.) Neki brzojav iz Budimpešte, ki prihaja iz angleškega vira, opisuje položaj takole: Poveljnik Almeno je prejel minulo noč ukaz iz Pariza, da ustavi svoj pohod na točki, kjer se sedaj nahaja. Toda čete so bile zelo izmučene, in on je želel, da bi prenočevale pod streho. Prebivalstvo je bilo ves dan strašno razburjeno vsled prodiranja romunskih čet.

Vojni minister Hambrich je izjavil, da je mesto popolnoma mirno, in da bo on skrbel za red pod pogojem, da Romuni ne vkorakajo v mesto, in da se ne bodo vršili sploh nikakšni izgredi. Romuni so prišli popoldne do blizu Budimpešte. Brigada polkovnika Kostance se nahaja 15 km daleč od mesta, a konjeniški oddelek s 4 topovi in 7 strojnicami je vdrl v predmestje, kjer je izkopal postojanke. Vojaki so prevzeli železnice in brzojave. Minulo noč je imel neki časnikar intervijev z vojnim ministrom Hambrichom, ki mu je zagotavljal, da so Romuni obljubili, da ostanejo izven mesta. On je pa ponudil v mestu stanovanja za dva konjeniška švadrona in nekaj topništva. Romunski vojaki se lahko sprehajajo, toda brez orožja. Jutri zasedejo Budimpešto baje angleške in ameriške čete, da zagotove red, če bi bilo treba.

CURIH, 4. (Stefani.) Neka druga brzojavka iz Budimpešte javlja, da so romunske čete pripravljene, da izpopolnijo zmago z zasedbo Budimpešte. Glavna sila se nahaja okoli 20 milj južno od mesta. Neki konjeniški oddelek je že v mestu. Te vesti potrjujejo tudi ameriška poročila.

BASEL, 5. (Stefani.) Iz Budimpešte poročajo: V ponedeljek popoldne so romunske čete pod poveljstvom generalov Madarešuja in Holbarja vkorakale v Budimpešto.

BASEL, 5. (Stefani.) Iz Budimpešte poročajo: Romunske čete, ki so vkorakale v ponedeljek popoldne v Budimpešto, so šle skozi glavne ulice in se ustavile na glavnih trgih. Povsod vlada red in mir. Romunske čete so zasedle obe brzojavni centrali in železniško postajo. Zasedba je bila izvršena pred nočjo. Ob 23 se je vršila seja, katere sta se udeležila poveljnika zasedbenih čet in vojni minister Hamerich. Sklepi te seje se priobče v torek potom proglasov. Ob 21 in pol morajo biti ulice prazne. Poveljnika romunskih čet sta generala Mordarescu in Halban.

IZ FRANCIJE.

Obnovitev francoskega trgovskega brodovja.

PARIZ, 5. (Stefani.) Ministrski svet je sklenil, da predloži parlamentu zakonski načrt, s katerim se določa 380 milijonov frankov za obnovitev francoskega brodovja.

IZ ANGLIJE.

Angleži zapuste Murmansko.

LONDON, 4. (Stefani.) General Ravlinson je s svojim višjim štabom odpotoval v Rusijo, da ukrene potrebne operacije za umik angleških čet iz Arhangelskega in Murmanskega.

IZ AMERIKE.

Ameriška vojska bo štela 510.000 mož.

WASHINGTON, 5. (Stefani.) Državni tajnik za vojne zadeve Baker je predložil kongresu zakonski načrt, ki določa število vojske na 510.000 mož.

IZ ŠFICE.

Švica vstopi v Zvezo narodov.

BERN, 5. (Stefani.) Federativni svet je proučil spomenico glede pristopa Švice k Zvezi narodov. Sklenil je enoglasno, da predloži zakonodajnemu svetu pristop k Zvezi narodov v obliki nadodatnega člena k federativni ustavi.

Iz Jugoslavije.

Visoka gospodarska šola v Zagrebu.

Dne 2.3 in 24. m. m. je bilo odposlanstvo kr. višjega gospodarskega učilišča v Križevcih pod vodstvom svojih profesorjev v Belgradu pri ministrih za nauk, poljedelstvo in agrarne reforme v svrho ustanovitve visoke gospodarske šole v Zagrebu že te jeseni. Minister za nauk je izjavil odposlanstvu, da je to vprašanje že rešeno in da je odvisno samo od poverjeništva v Zagrebu, da se visoka gospodarska in gozdarska šola osnuje že te jeseni, tako, da bodo mogli slušatelji, ki so dovršili v Križevcih, takoj v jeseni nadaljevati nauke v Zagrebu. Minister za agrarno reformo je tudi izjavil, da je stvar rešena ter da je radi agrarne reforme, ki se ima izvesti, visoka gospodarska šola postala tem nujnejša, ker bo treba neštevilno deželnih, osrednjih in gospodarskih uradnikov in učiteljev, ekonomov, zimskih gospodarskih šol, potem organizacijskih uradnikov in strokovnjakov za izvedbo notranje kolonizacije.

Dovažanje pošiljk iz Madžarske.

Svojedobno je zagrebška trgovinska in obrtna zbornica uvedla akcijo za dovažanje tistih železniških pošiljk preko državne meje, ki so bile povodom prevrata pridržane na Madžarskem največ v Gyékényesa in bližnjih postajah. Ker pa niso ententine čete zasedle Madžarske — kakor se je obljubljalo — je odpadla možnost, da bi se s posredovanjem vojaških oblasti dovažali vagoni, določeni za državo SHS. Rešitev tega vprašanja, bo brškone možna šele sedaj, ko bo sklenjen mir z Madžarsko. Dotlej so vse pospešnice domačih strank na katerokoli mesto — brezuspešne.

Dar za gospodarsko obnovo Srbije.

Srbska banka v Zagrebu je darovala 100.000 K za gospodarsko obnovo Srbije. Hrvatski listi pozivajo denarne zavode in večja podjetja, naj posnemajo ta rodoljubni in človekoljubni zgled rečene banke.

O položaju v Črnigori.

V pariškem listu »Tempsu« je bilo nedavno govora o »vstaji v Črnigori«, da je prebivalstvo ubilo več predstaviteljev srbskih oblasti, da ljudstvo zahteva, naj se jugoslovanske čete umaknejo s črnogorskega ozemlja. Resnica pa je tale: Ko je začetkom aprila prišel tjakaj predstavitelj vlade, je nekoliko banditov, ki so se še iz časov okupacije Črnogore skrivali po planinah in gorah, začelo prihajati v doline in napadati prebivalstvo, včasih tudi vojaške transporte in manjše posadke. Resnica je, da je bilo večje število oboroženih banditov — glasom redarstvenih in vojaških poročil v Kotoru — aretiranih. Resnica je, da so se pred nekoliko dnevi pojavile na istem ozemlju neke čete oboroženih banditov, preskrbljenih z inozemskim orožjem in strelivom, od koder so odšli v črnogorske planine in brda, v notranjost dežele — a to pozneje, nego je bila objavljena vest v pariškem listu. Resnica je, da so si hoteli z nasiljem pridobiti pristašev, a istotako resnično je, da si ne le niso pridobili pristašev, marveč se je ljudstvo, posebno pa mladina, vzdignilo proti njim iz lastne inicijative. Tako se glasi brzojavno poročilo, ki je je poslal poverjenik kraljestva SHS za Črnogoro, Ivan Pavičević, predsedniku vlade, Stojanu Protiću.

O izdajici Radiću.

Atentator Stjepan Dojčić je spisal brošuro, v kateri — podkrepljeno s konkretnimi navedbami — obtožuje Radića, da je vedel za atentat, vendar pa je po atentatu po naročilu avstrijskih in madžarskih mogotcev napisal brošuro, v kateri je obsojal vsak atentat, vsako revolucijo proti nasilnikom!

Sedaj pa se oglaša Radićeva žena, ki pripoveduje o nekem obisku pri banu in o svoji korajži! Ban da je rekel, da je Radić menda zaprt tudi zato, ker da je do poslednjega časa branil bivšo monarhijo. Enostanvno izključeno je — o tem je uverjen vsak pameten človek v Hrvatski — da bi bil ban rekel kaj takega. Vsakdo ve namreč, da se n. pr. Aleksander Hrvat in Ivo Frank — ti gnusni pojavi iz bivšega političnega življenja v Hrvatski — in toliko drugih proslulih branitelјev bivše monarhije svobodno gibljejo vse dotlej, dokler se jim ne more dokazati, da izdajajo in rovarijo proti svoji novi državi. Izdajniško delovanje Radićevo je znano vsakomur, ali pridejo še na dan novi neizpodbitni dokazi. Da bi obranila svojega soproga, navaja soproga Radićeva iz nekega saborskega govora svojega moža, kako da je »pošiljal cesarja Viljema na Sahalin.« V nalivu svojih besed je namreč Radić — omenivši Napoleona — rekel, da bo moral »nekdo drug na Sahalin«. Ko so ga pa vprašali, kdo da je to — se je Radić z vso naglico umeknil v svojo temo.

To je bilo torej tisto največje junaštvo Radićevo v vojni! Nasproti temu pa stoje naslednja dejstva:

Radić se je pred vojno, še bolj pa v času vojne z vso dušo pridružil frankovcem in se v svojem listu in v saboru **navduševal za vojno proti Srbiji, Rusiji in Franciji.** (Kakor Šusteršič na Slovenskem.)

Sožalnica njegove stranke na smrti nadvojvode Frana Ferdinanda je bila najvdanejša med vsemi oficijelnimi sožalnicami. Tu je bilo govora o »prirojeni in podedovani monarhični zvestobi in o državnem patrijotizmu«; bila je prisega v imenu tisočev kmetske stranke, da se zberejo »okoli posvečene osebe vašega veličanstva«, da ohranijo, in vzveličajo »to našo monarhijo, ta zlati spoj vseh treh evropskih plemen, to sveto kulturno ognjišče«! Radić je napadal tudi hrvatsko-srbsko koalicijo, ker ni poslala sožalnice.

V spomenici na Potiorecka, kjer so frankovci skupno z Radićem zahtevali za Hrvatsko vojaški komisarijat, se je hvalil Radić, da je on največ pripomogel k vojnemu oduševljenju Hrvatov.

Radić ni imel dnevnika, ampak tednik. Ni bil torej prisiljen, da bi preko volje slavil avstrijske zmage; vendar je izkoriščal vsako malenkost, veseleč se, kako bodo Francozi in Rusi poraženi. Vedno je prorokoval, kako da »odločitev pade v prilog pravu in pravici, v prilog naše monarhije.«

Že dne 14. oktobra 1914. je napisal proroški, »da je večja polovica vojne dovršena, a druga manjša polovica da bo še bolj junaška, ali vendar manje krvava« — »ako se le ohrani bojni duh med Hrvati«. Pisal je o »prevelikih koristi«, ki da se jih moremo nadejati od avstrijske in nemške zmage, ker da bo potem Nemčija preko nas trgovala s Turčijo in Azijo!

Rogal se je Francozom, napadal njihovo kulturo, a Ruse je opisoval kot pijance.

Cesarja Frana Josipa je imenoval »»mučenika in modreca, ljudskega cesarja.«

Višek podlosti pa je dosegel, ko je peval himno habsburški dinastiji, kjer slavi Habsburžana kot »pristan rešitve«, a Nemčijo, tisto militarično Nemčijo Viljemovo kot »vzor vsem«.

V listinah, ki so razkrile zaroto proti hrvatski ustavi — naletamo povsod na Radićevo ime. V času vojne je skupno s frankovci žilavo deloval na to, da bi prišel v Zagreb kak madžarski ali nemški general, da bi zavil vrat še tisti mali avtonomiji, ki so jo imeli na Hrvatskem.

V saboru je javno kical: »Živio vojaški komisarijat!« — in je, ko se je pokazala možnost, da postane Rauch ban, hitel v Pešto, kjer je priporočal ta načrt, in to na podlagi nasilnih in krvavih volitev.

Tik pred rusko revolucijo je slavil v saboru dinastijo Romanovcev, vzporejajoč jo s Habsburžani. To da ste dve najmočnejši in najboljši dinastiji.

Ruska revolucija mu je pomešala račune ter je pod neposrednim njenim vtisom vrgel tisto o Sahalinu!! Žena njegova laže torej, ko trdi sedaj, da je pošiljal Viljema na Sahalin. Pa tudi, če bi bil izrecno omenjal Viljema, ne bi bila nobena korajža — v morju tistih nizkotnih servilnosti, ki jih je dnevno izkazoval Avstriji in Nemčiji. Če bi ga bil kdo tedaj pozval na red, rekel bi bil gotovo, da misli na — angleškega kralja.

A potem je — kakor že omenjeno — bežal v Budimpešto, da pomore zloglasnemu Rauchu do banske stolice!!

Orda slika je to o človeku, ki bi bil s svojimi duševnimi darovi mogel pošteno služiti svojemu narodu! In vendar vse to še ni vse najhujše spričo postopanja tega človeka potem, ko si je narod izvojeval vstajenje in osvobojenje. Isti Radić, ki je na kolenih klečal in za dober denar slavil tujinsko dinastijo, je proti narodni dinastiji, ki je po svojem rojstvu in po svojem čustvovanju tesno spojena z narodom, ki je narodna v najodličnejšem pomenu te besede — postal revolucijonarec, gromovnik republike!!!

Radić — pa republikanec! Ali verujete to?! Ne, ne — zopet je bil v službi tujinskih .... monarhistov!! Hujskal je proti narodni dinastiji in služil kovarstvom, ki naj bi — če le možno — vzpostavila tujinsko dinastijo. Radić je onečaščal, prostituiral, zlorabljal, gazil v blato tudi vzvišeno načelo ljudovlade.

Sedaj je — tako se nadejamo — doigral! Tragična, ali zaslužena usoda človeka, ki mu je bil Stvarnik milostljiv, podelivši mu obilico darov, s katerimi bi bil mogel z vedrim čelom in glasom poštenjaka živeti v časti in vršiti dobro...!

Iz Italije.

Razprava v italijanski zbornici o uvažanju in izvažanju ter o volilni reformi.

RIM, 6. (Stefani.) Seja se začne ob 15.5. Predseduje podpredsednik Rava. De Amicis, tajnik, prečita zapisnik včerajšnje seje, ki se odobri.

Luzzatti predlaga, naj se poveri predsedništvu naloga, da izpolni sedem praznih mest v komisiji za proučevanje carinskih pristojbin. Feraris Dante, minister za trgovino, obrt in prehrano, odgovarja na nekatera vprašanja glede naredbe od 24. julija o uvozninah. Izjavlja, da ima ta naredba samo začasno veljavo, ki odgovarja razmeram, ki so nastale vsled nekaterih ukrepov Francije in Anglije. Pri določevanju ukrepov glede svobodnega uvažanja in izvažanja se ni smelo pozabljati, da poteče dogovor s Švico dne 20. prihodnjega septembra in ne vpoštevati bednega stanja, v katerem bi se nahajala naša podjetja. Naredba od 24. julija ne prepoveduje uvažanja, temveč ga samo urejuje z ozirom na deželne potrebe na podlagi tozadevnega mnenja tehničnega odbora. Govornik pojasnjuje vzroke, radi katerih je vlada vključila v seznam omenjene naredbe poljedelske stroje, avtomobile in proizvode tekstilne in lesne industrije. Naglaša, da se ne bodo nove carinske pristojbine določale, ne da bi jih prej odobril parlament. Visocchi, minister za poljedelstvo podaja nekatere izjave glede omejitve uvažanja bakrenega sulfata, konopelj, ker je teh proizvodov zadosti doma. Dovoljeno bo samo uvažanje strojev, ki jih ne izdelujejo italijanske tovarne. Risetti: »Kaj je pa z vinom?« Na Nittijevo vprašanje, zakaj bi hotel, da se uvaža vino, odgovarja Risetti, da bi uvažanje španskega vina imelo za posledico znižanje cen domačim vinom. (Živahno odobravanje).

Tedesco, finančni minister, pripominja, da je v Italiji veliko obilje električnih žarnic, a se razun tega dovoljuje tudi uvažanje. Nitti ugotavlja, da je mislil, da se bo vladi očital liberalizem, a medtem se ji očita protekcijonizem. Naredba od 24. majnika urejuje samo začasno vladavino po odpravi naredbe od 26. majnika 1916., ki je dovoljevala neomejeno uvažanje. Prepovedano je samo uvažanje luksusnih predmetov (Odobravanje) in proizvodov, ki je zadosti doma (Odobravanje). Razun tega treba podpirati domača podjetja, da se tako zmanjša brezposelnost. Odgovarja nato na Risettijev predlog in ugotavlja, da bi bila največja neumnost, če bi se sedaj uvažalo vino, medtem ko ni v Italiji niti kruha. To uvažanje bi imelo za posledico, da zniža italijansko valuto. Če ni vina, se pa ne bo pilo! Sedaj je treba predvsem delati in proizvajati. Giretti razume sicer, zakaj se prepoveduje uvažanje luksusnih predmetov (pod pogojem, da se zvišajo pristojbine tudi domačim izdelkom), ne razume pa, zakaj se ne dovoljuje svobodnega uvažanja drugih proizvodov, čeravno je to edini način, da se odpravi draginja. Obžaluje, da še obstoji odbor, ki določa uvažanje, čeravno je pokazal med vojno, da je nesposoben. (Komentiranje). Omejitev uvažanja življenskih potrebščin je v očitnem nasprotju s programom ministrskega predsednika, ki je zagotavljal, da bo vodil strogo politiko glede cen vprid ljudstvu. Giretti je z ozirom na pomankanje sirovin za uvažanje izdelanih in napol izdelanih proizvodov. Treba preurediti gospodarstvo, ker zvišanje plač in osemuruno delo se ne bo moglo vzdržati; če se bodo morali v sedanjih razmerah višati proizvajalni stroški (Komentiranje). Modigliani se ne čudi, da se sedaj dviga Giretti proti posledicam politike, čije goreč pristaš je bil med vojno. Kritizira naredbo, ki udejstvuje tipično protekcijsko politiko. Boljše bi bilo, če bi se razdelile podpore med 50.000 brezposelnih delavcev, namesto da se nadaljuje s protežiranjem kapitalistov v železni industriji. Samo da se protežirajo nekatera podjetja, so celo prepovedali v škodo poljedelstva uvažanje plugov. Nitti se čudi, da kažejo sedaj tako erotiko proti železni industriji ravno tisti, ki so hoteli vojno, čeravno bi bila vojna brez železne industrije nemogoča. Naredbi se ne sme očitati nezakonitosti, ker vojna ni še dokončana, dokler ne bo podpisana pogodba z našim neposrednim sovražnikom, Avstrijo. Meda trdi, da je odbor, ki je odločal o uvažanju, pokazal med vojno veliko pridnost.

Seja se zaključi za nekaj časa. Ko se seja zopet otvori, začne predsednik razpravo o volilni reformi, in sicer o čl. 5. Sichel predlaga, naj se rok 10 dni, določen za operacije deželne volilne komisije, zmanjša na polovico. Marcheano predlaga, naj se razprava odloži, dokler komisija predloži naznanjene izpremembe. Tudi Modigliani se pridružuje Marchesanovemu predlogu. Nitti nima nič proti temu, da se tozadevna razprava odloži na jutri. (Dobro!). Razni govorniki predlagajo razne zakonske načrte. Seja se zaključi ob 18.30. Jutri ob 15 se bo seja nadaljevala.

Rusija v letih 1914.—1918.

Začetek sovjetov.

Prve dni po revoluciji je mislilo vse, da bo izbran za carja veliki knez Mihail Aleksandrovič, da bo začela ruska vojska zopet nastopati proti Nemcem in da tako v kratkem odloči usodo vojne. Tedanji justični minister Kerenskij je sam izjavil raz stopnjišče Gosudarstvene dume v Petrogradu, da Rusija ni pripravljena za republiko in da bo le izvolitev velikega kneza Mihaila Aleksandroviča za carja zagotovila miren razvoj dežele. Ko sta izvedela to dva druga člana Gosudarstvene dume Gruzin Čeidze in poljski žid Ceretelli, sta zbrala vse glavne petrograjske delavske voditelje in dosegla s svojim hujskanjem razburjenje širckih mas. Tedaj se je sklenilo, da ustvari nova institucija v obliki sovjetov in med prvimi novimi idejami je bila ta, da naj bi bila vlada le eksekutivni, sovjeti pa kontrolni organ. Praktično bi pomenjalo to, da naj bi institucija sovjetov nadzorovala delovanje ruske vlade, in dokler bi vlada hodila po poti, ki bi se zdela sovjetom pravilna, bi uživala zaupanje in podporo sovjetov. Gosudarstvena duma je bila tako popolnoma potisnjena v stran, in v ospredje je stopila zahteva po ustavodajni skupščini, takoimenovano »učreditelјno sobranje«.

Ugotoviti je treba tu, da so vsi voditelji meščanstva, ki itak niso imeli opore v ljudstvu, popolnoma izgubili glavo. Nekaj dni po teh dogodkih je zabeleževalec teh črtic imel priliko, da je govoril z Gučkovim, ki je bil tedaj vojni minister, in mu je že en sam pogled na tega človeka pokazal njegovo popolno moralno izgubljenost. Tedaj je nastala na Ruskem anekdota o stranki »I. I.« (»Izpuganaja inteligenca«) ali pa stranki »K. V. D.« (»Kuda veter dnjet«).

Kerenskij se je nagnil na stran Čeizdeja in Ceretellija, in ti trije so potem napravili komplot za ustanovitev republike. Šli so na delo zelo previdno, kar kaže naslednji primer.

Ko se je car odpovedal prestolu, je nastalo vprašanje, kdo naj bo glavni voditelj vojske, in ljudski glas je pokazal na velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča, ki je tedaj poveljeval na Kavkazu. Ako bi bil Nikolaj Nikolajevič izvedel, kak načrt imajo Kerenskij, Čeidze in Ceretelli, bi bil imel fizično možnost, da bi se bil upel njihovemu načrtu in izsilil, opiraje se na svojo izborno armado, da bi Rusija ne bila krenila predaleč na levo. Zato so pa Kerenskij, Čeidze in Ceretelli previdno molčali o svojem načrtu in so se delali, kakor da so tudi oni za to, da se izvoli nov car, ter so ponudili velikemu knezu Nikolaju Nikolajeviču mesto glavnega poveljnika ruske vojske proti Nemčiji in Avstriji. Nikolaj Nikolajevič je sprejel ponudbo in se je napotil v novi glavni stan. Njegova pot je vodila čez Rostov na Donu. Toda ko je Nikolaj Nikolajevič prispel tjakaj ni hotel stopiti v novi vlak, je obkrožila vlak stotnija vojakov, ki so imeli tajen ukaz, da naj aretira velikega kneza. Tako se je moral veliki knez Nikolaj Nikolajevič sredi poti od ene armade k drugi vdati zasedi. Prepeljali so ga na Krim in ga tamkaj aretirali.

V tem je začel Miljukov delati politiko na svojo pest, ne da bi sploh vprašal druge ministre za mnenje. Angleška vlada, ki je dobro poznala Miljukovega in tudi žnjim ponovno konspirirala pred revolucijo — 19. januarja se je namreč ob sodelovanju angleške vlade trdno sklenilo, da se izzove revolucijsko gibanje in odstrani car Nikolaj — se je bala, da bi ji Miljukov ne pokvaril njenih načrtov s svojo gostobesednostjo in je poslala en večer, preden je Miljukov mogel razviti svoj program, k njemu odposlanca z naročilom, da naj za božjo voljo ne zine besedice o Carigradu in drugih takih vprašanjih, ki bi pomenjala le prelivanja olja v radikalni ogenj, ki se je tedaj mahoma razširil po vsej deželi. Miljukov je obljubil, da bo molčal, toda svoje besede ni držal in je tako izzval velik odpor s strani vseh radikalnih strank, ki so tedaj, brez dvoma po zaslugui tajnega delovanja z nemške strani, postavile formulo »brez aneksij in brez kontribucij« in se to vprašanje potem več mesecev ni izgubilo z dnevnega reda.

Preprosto ljudstvo sicer ni razumelo te formule, in šele tedaj, ko so jo voditelji umeli precizirati z novo zahtevo — »mir za vsako ceno« — je pričela ta ideja tudi v ljudskih masah dobivati vedno močnejšo zaslombo.

Fiasko ruske inteligence je bil oči[illegible] na vsej črti, in pokazalo se je, da ni imela [illegible] zadostne politične šole, niti razumevanja [illegible] taktične zahteve, niti dovoljnega znanja, da bi mogla kljubovati novo nastopajočim programom.

Vlada je imela vsakdan manje ugleda, v sovjetih pa so se pojavljale venomer nove radikalnejše zahteve, ki so imele za posledico, da se je vlada rekonstruirala in popolnila z novimi, manje umerjenimi življi. V vojski so odpravili pozdravljanje, vrgli so med vojaštvo misel o lastnem izbiranju častnikov ne glede na njihovo predizobrazbo, vrgli so med vojake zahtevo, naj odloča vojaštvo samo, ali se imajo ukazi vodstva izpolniti ali ne, in to misel je vojaško moštvo dobro razumelo, da ima namreč ono samo odločiti, ali naj ruska vojska nastopi ali ne. Meseca marca in aprila leta 1917. se tudi v resnici na vsej fronti ni vršilo nič drugega kot zborovanja, na katerih je bil glavni predmet razpravam vprašanje, ali naj armada nastopi ali ne.

Zelo značilna za Miljukovega je zadeva grofa Šeptickega. Grof Šepticki je bil svoječasno avstrijski konjeniški častnik, ki pa je nalezel neozdravljivo spolno bolezen ter se je potem, kesajoč se za svoje grehe, odločil za duhovniški stan. Bil je v Rimu, kjer je postal res duprorok med meščani, to pot se je bil prevaril, kruto prevaril, ker »slave »morskega raka« ni bilo konec, marveč je celo cvetel bolj, nego kedaj. Vztrajno srce starca Vida, posebno pa bistra glava in poštena duša Dalmatinca Ilije je razširila trgovino na široko. Ta morska grdoba nad prodajalnico, iz početka preklinjana in omražena, je prišla skoro na glas po vsem mestu, da, po vsej deželi; gospoda velikaši in sam škof zagrebški niso kupovali robe drugje, razun v prodajalnici Vida in Ilije. Izpod teh marljivih rok je rastel blagoslov od dne do dne, vnanji trgovci in kramarji so jemali robo samo od »morskega raka«; bilo pa je tudi tu dela od zore do mraka, da so najhuji nasprotniki sedaj spoštovali dalmatinskega došlica kot neko čudo, in sam »zeleni medved«, sicer jako konservativen človek toliko glede cen in glede robe, je nekoč po večernici odrezal Imbrici.

(Dalje.)

PODLISTEK

Ilijeva oporoka. (10)

August Šenoa. — Prevedel M. C—č.

In bilo je vredno, da si se vrtel okolo te deklice. Bila je drugače ustvarjena od drugih. Bolj majhna, jedrovita, polna kot jabolko, širokih pleč, polnih prsi je stiskala bujne rdeče ustnice, pomižikavajoč izpod dolgih trepalnic iz vražje porednih črnih oči, da je vsakokrat Imbrici izmuznilo milo iz rok, čim jo je pogledal. Hoja ji je bila gladka, sijajna, obrvi goste, zraščene, a lasje fini kot predivo in temni do kraja.

Stara babika, dobra mati, je razvajala to edinico, da so jo sosede šibale z jezikom do tretje ulice; ali, Babica je gladila svoje dekle, kakor kaka stara obsedela devica svojo sivodlako mačko, hranila jo z debelo smetano in belim kruhom, ter ji govorila stokrat na dan:

»Jagica, srce moje, joj, ali si lepa! Kaj takega ni videl svet. Da, vprašam jaz, je-li v mestu toli lepe deklice? Morda hči našega mestnega sodnika, ki ima bradavico pod nosom? Nisi ti ustvarjena za kogar si bodi! Kdor ni gospodski sin, naj ne trka na tvoja vrata! Kdor bi zaželel tebe, srce moje, mora imeti na čižmih zlate podkovice.« Jagica si je vse to dobro zapomnila, in ko jo je nekoč zaprosil medar iz vlaške ulice, mlad in pošten človek, nasmijala se mu je deklica v obraz in rekla:

»Dragi mojster! Meni ni do medice; natočite je je kaki drugi!«

Sosede so celo besedičile, da Babika koplje svojo hčer v mleku; nu, to menda ni bila polna resnica, kajti o tem je govorila največ soseda, mlada mesarica, ki so ji kozice, silno skvarile obraz. Mati je torej sanjala o gospodstvu, o zlatu, hči pa ne toliko. Roki ste jej bili malo spretni za delo, pletivo in rezivo se je nemilo motalo pod njenima rokama, v kuhinjo pa je ni pustila mati, češ, »da se ne okadi fina koža;« zato pa je Jagica marala za gosli, za popevke, za »kolo« in za mladence, ako so bili — kakor se pravi — fantje od fare. Imbrica ni bil sicer fant kot dren, niti ne Bog ve kako lep, da bi ga bili mogli postaviti na oltar za svetnika; ali, bil je, kakor se pravi »vražja kri«, človek, ki se je znal premetavati na vse strani, človek, ki mu leti jezik kot po loju. Znal se je šopiriti z jezikom, prikupljati se z besedo, previjati se kot maček, in zbijati šale kot opica; pak, ko je vedel, da ga čuje Jagica, se je zatekel k svojim premetenostim, šibal po vsaki glavi, Jagico pa je gladil z jezikom, da je mladenki igralo vse srce. K temu je prepeval ob tamburici — in kako sladko! Učitelja ni hotel že nikdo poslušati več pri orgljah, ampak samo Imbrico. Ko je takole v tihih letnih večerih bil sam v brivnici in je brenkal na drobno tamburico in peval ganljivo:

»Hoja, hoja, hoja!
Ti si, dušo, moja!«

tedaj je Jagici igralo srce, pak se je deklica polagoma privadila tega britviča, in ko se je moral seliti, bila je ves dan — da, ves dan zelo žalostna, a en dan žalosti je za mlado dekle dovolj.

Nu, brivec Imbrica ni znal samo ubirati strun na tamburici, marveč tudi računati, koliko je vredna Babikina hiša. Vedel je, da je Jagica edinka in miljenka stare matere; vedel je, da ima stric Vid prilično grošev, hišo in vinograd, in da vse to določi za Jagico, ki jo je ljubil kot oko v svoji glavi; in ko je lepo izračunal vse to, je začel brenkati in sladko pevati Jagici:

»Hoja, hoja, hoja!
Ti si, dušo moja!«

sanjajoč, kako se bo lepo šopiril po svoji hiši, po svojem vinogradu, ob svoji Jagici. Pa glej! — sedaj mu je »morski rak« toliko pokvaril račun, da je ta lepa jedrovita Jagica pozabila na pesmice, na tamburico in na Imbrico!

Nu, pa naj je tudi velesumni brivec slovel kot

hovnik, in je zavzemal naposled v Galiciji mesto takoimenovanega unijatskega škofa. V tej lastnosti je uganjal poljsko in avstrofilsko politiko, napenjeno proti ruskemu prebivalstvu in pravoslavni cerkvi v Galiciji. Ko so Rusi leta 1914. zavzeli Lvov, so pustili grofa Šeptickega v svobodi pod pogojem, da se odpove političnemu delovanju. Ko pa se je dokazalo, da je grof Šepticki prelomil svojo častno besedo — propovedoval je v ruski cerkvi ter priporočal prebivalstvu, da naj se ne da premotiti po volkovih, ki prihajajo v deželo v ovčji koži — so ga Rusi aretirali in internirali v nekem ruskem samostanu. Vse to pa grofa Šeptickega ni motilo, da ne bi bil neprestano intrigiral proti ruski vladi, čemur je dokaz dejstvo, da je bilo prvo delo, ki ga je napravil Miljukov, ko je postal minister za zunanje stvari, da je dal osvoboditi grofa Šeptickega, ki se je napotil preko Stockholma v Avstrijo, kjer je nadaljeval svojo skrajno fanatično protirusko politiko.

Francosko časopisje proti Bolgarjem.

Velik del francoskega časopisja se oglaša zadnje dni proti Bolgarjem z ostrimi besedami. »Temps« je objavil n. pr. članek, v katerem zahteva ostro kazen za izdajalsko Bolgarsko. Nje zločin da ne zaslužuje nikakega sočutja, kajti sočutje za narod, kakršen je bolgarski, ne donaša obresti. — »Figaro« piše, da se bolgarski značaj odlikuje s posebno podlostjo. Bolgarji so vedno uverjali, da so goreči prijatelji Francije, ali, če bi bile mogle: s kakim veseljem bi bile bolgarske čete korakale tudi do Pariza. Sedaj pa, ko se je z napori Grške, Srbije, Anglije in Francije končala stvar drugače, prihajajo Bolgarji, govoreč, da so oni prvi začeli pospeševati misel miru.

Nam se zdi, da francosko časopisje vendarle precej strelja preko cilja. Res je sicer, da je bilo vse vedenje Bolgarske v balkanskih in v svetovni vojni tako, da je moralo vzbujati največje ogorčenje. Nosilo je na sebi vse znake ostudne zavratnosti napram zaveznikom in krutosti, ki je kazala, da so verni posnemovalci poznejših svojih zaveznikov...! Vendar menimo mi, da je treba razlikovati nekoliko med oficijelno Bolgarsko za časa te svetovne borbe in bolgarskim narodom. Res je sicer, da je ta poslednji neizmerno zakrivil ravno s tem, da se je slepo usužnjil nemškemu eksponentu Ferdinandu in njegovim podajačem, ki so tvorili oficijelno Bolgarsko. Neizmerna njegova krivda je v tem, da je v svoji slepoti dvignil bratomorilsko roko, da se je omadeževal s krvjo krvnih bratov na izmučenem in od krvi napojenim Balkanu. Toda, verovati, ali vsaj nadejati se smemo, da je bil res zaveden. To pa tembolj, ker je bil ta narod — dasi sicer zelo nadarjen in marljiv — da sedanjega poloma po veliki večini politično zelo primitiven, da v tem pogledu ni bil niti oddaleč dorastel srbskemu. Ali dobra duša v njem se ni znala uveljavljati. In da so se Ferdinand in njegovi plačani podrepniki zavedali, da vse njihovo vladanje ni bilo v skladu z bolgarsko dušo v njenih globinah, priča dejstvo, da se je Ferdinand, ko je njegova lopovska politika doživela popoln polom, zbal naroda, odložil krono, ki jo je nosil tako nevredno, ter — zbežal pred narodom. Ni dvomiti, da se je bal krvave osvete. Zato menimo, da bi bilo vendar prehudo, če bi ves narod zadela tista kazen, ki so jo v polni meri zaslužili njegovi vladalci.

Eno mora seveda dokazati sedaj bolgarski narod: da izpoznava zločin, ki ga je zagrešil, da je pripravljen v bodoče poravnati, kar je zagrešil v minulosti, da hoče izbrisati spomine, na zlodejstva in vse gorje, ki je je v družbi z nemško-madžarskimi sozločinci prinesel na balkanske brate, z eno besedo: da postane vreden, da se povrne v kolo bratov! V tej smeri naj bi se — bi želeli mi v interesu jugoslovanstva — gibalo postopanje zaveznikov na konferenci ob določanju bodoče usode Bolgarjev. Vodite naj jih pravica in sočutje! Če pa bolgarski narod ne bi podal takega dokaza, če bi njegovi zastopniki hoteli še nadalje tirati politiko zavratnosti in pod roko igrati kako igro s sovražniki, potem pa naj le pride nad bolgarski narod tista usoda, ki jo zaslužuje — naj se uresniči sodba, ki jo izreka francoski »Figaro«: narod, kakršen je bolgarski ni vreden sočutja!!

Po italijanskih izgredih.

Cenzura nam je iz našega poročila o nedeljskih in ponedeljskih dogodkih črtala toliko, da si naše čitateljstvo, posebno pa zunanje, ni moglo ustvariti prave slike o teh dogodkih. Sicer se je v Italiji odpravila cenzura in so se ravno ti dogodki,

Škoda na naši lastnini.

Povedali smo včeraj v svojem poročilu samo tako površno škodo, ki je doletela naše zavode

kakor nam je bila pač sporočena od prizadetih strani; toda v resnici se bo pokazala še veliko večja, kot pa se je dala preceniti na prvi pogled. Tudi pri nas prihajamo do izpoznanja, da smo se zmotili. Škoda je še znatno večja, kot pa smo rekli prvi hip, da, naravnost neprecenljiva. Dovolujemo si tudi pripomniti ponovno, kar smo že poudarili včeraj, da **z naše strani ni bilo niti najmanjšega povoda za naskok na našo lastnino**, da kakega napada sploh nismo niti oddaleč pričakovali, čemur je pač najboljši dokaz dejstvo, da so naskočili in opustošili našo lastnino takorekoč v naši odsotnosti. V »Česki Besedi«, društvu v Trstu bivajočih pripadnikov čehoslovaške države, in »Čitalnici« se je nahajala ob času naskoka ena sama ženska, prostori »Trgovsko-obrtne zadruge« so bili zaprti in se je nahajal v stranskih prostorih edino le sluga s svojo ženo, v »Edinosti« je bila prisotna edino le naša upraviteljica in ravnatelj tiskarne je pritekel v tiskarno šele potem, ko je videl, kaj uganja druhal v Narodnem domu. Šola na Acquedottu je bila uprta že celo leto in sploh ni bilo živega človeka v vseh prostorih. Bil je torej vsepovsod pravi pravcati plen, z ogrožanjem tuje lastnine.

Tukajšnja italijanska nacionalistična lista »Nazione« in »Era Nuova« sta objavila o predvčerajšnjih dogodkih toliko izmišljotin in celo tudi naravnost zlobnih laži, da nikakor ne moremo molčat nanje. Omenimo naj danes samo nesramno laž, ki jo je objavila »Era Nuova«, pišoč, da so demonstracije naskočili prostore uredništva in tiskarne slovanskega lista »Edinosti«, da so razbili uredništvo, pometali vse na ulico in celo tudi »due bandiere austriache, che furono trovate nascoste, e un ritratto del vecchio imperatore« (»dve avstrijski zastavi, ki so jih našli skrite, in sliko starega cesarja«)! Nesramni lažniki! Štirinštirideseto leto izhaja »Edinost«, a še nikdar in nikoli ni videl nihče v njenih prostorih razobešene slike kakega Habsburžana, dočim pa jih je bilo najti vsepovsod v Trstu, najbrž tudi v hišah tistih, ki so predvčerajšnjim razbijali pri nas. Da, imeli smo črnorumeno zastavo, ker nas je bivša avstrijska policijska oblast prisilila, da smo jo morali izvešati; toda ta zastava se je še pred polomom Avstrije porabila za cunje, s katerimi se je v našem uredništvu brisal pod. Slovensko trobojnico in sliko jugoslovanskega kralja Petra, ki smo jo imeli v uredništvu že oddaj, ko je,

Peter Karadžordjević, zasedel prestol kraljevine Srbije, edino vladarsko sliko, so nam raztrgali in uničili italijanski nacijonalistični vandali že ob napadu na »Edinost« ob konou meseca decembra leta 1918. Sramota za »Ero Nuovo«, da skuša sedaj nesramno vandalstvo svojih kombiniranih pristašev — »gli arditi, alla testa, guidavano la colonna che s'ingrossava sempre più, e, giunta sotto la nostra redazione applaudì calorosamente« (»z arditi na čelu je gruča, ki se je vedno povečevala, prišla pod naše uredništvo in navdušeno odobravala«), — opravičevati z nam podtaknjenim »avstrijakantstvom«. Fej! Sram vas bodi! Da je »Era Nuova« preznanega socijalnega demokrata Dobauscheka poizkušala vtekniti v žepnam, ji niti ne zamerjamo, ker vemo, da so njeni poročevalci premokri za ušesi, da bi poznali generalni štrajk leta 1902.! V ostalem pa dosti o lažeh in lažnikih.

Aretiranci, ranjenci, mrtvi.

Kolikor smo mogli doznati, je bilo tekom ponedeljka vseh skupaj aretiranih 443 oseb, večinoma v »Delavskem domu«, med njimi tudi znani delavski voditelji Oliva, Scabar in Laurencich. Z nobenim drugim namenom, temveč edino kot kronisti naj izrecno zabeležimo tu, **da ni bil ne aretiran, ne ranjen, še manje pa ubit niti eden jugoslovanski narodnjak**, kar je bilo tudi popolnoma izključeno že samo po sebi, ker **sploh nihče naših padli ni bil soudeležen pri izgredih.**

Zvečer smo doznali, **da je bilo okoli 120 v Delavskem domu aretiranih oseb izpuščenih v svobodo, med njimi Oliva in drugi.**

Socijalnodemokratski ukrepi.

Včerajšnji večerni »Lavoratore« poziva delavstvo, da naj se vrne na delo. Prepričani smo torej, da bo danes vladalo po mestu popolnoma normalno življenje. Socijalnodemokratsko predstavitelštvo je bilo včeraj dopoldne pri gubernatorju Ciuffelliju, pri katerem je, kolikor smo izvedeli, protestiralo proti zasedbi »Delavskega doma« in njega pretvoritvi v vojašnico. Kaj se je v ostalem govorilo tamkaj, nam ni znano.

Dohodi k »Delavskemu domu« so bili tekom vsega včerajšnjega dneva zaprti z vojaškimi kordoni. Ravno tako je bil tudi ves dan zastražen »Lavoratore«. Naše poslopje je bilo nezastraženo od snoči dalje.

Domače vesti.

Proglas generalnega civilnega komisarja Ciuffellija. Meščani! Prevzel sem posle generalnega civilnega komisarja za Trst in Julijsko Benečijo zaradi čuta dolžnosti napram domovini, in moj namen je, skrbeti in pobrigati se za blagostanje narodov, ki so spojeni z Italijo, podpirati koristne inicijative, vzpostaviti stopnjema normalne razmere javnega življenja, ki se mora razviti in uspevati v rednem delu, v varnosti svobode in pravice.

Pričakujem dobrovoljnega sodelovanja vseh prebivalcev, zastopstev in oblasti, ki sedaj delujejo, kakor tudi onih, ki bodo morale začeti svoje koristno delovanje.

Posvetil bom svoje delo in oblast le v prid ljudskemu blagostanju, brez ozira na osebe in stranke; in prepričan sem, da najde prebivalstvo Trsta in Jul. Benečije v svoji stalni tradiciji mirnega delovanja, pravičnosti in dobrote, primerna navodila za svoje namene in čine. Trst mora, kolikor mogoče kmalu, zopet začeti svoje veličastno življenje, svoje svobodno dihanje in svoj gospodarski vzmah, da dá domovini veliko in dragoceno pomoč, ki jo pričakuje Italija od Trsta in od drugih mest ter odrešenih ozemelj, da more tako izvršiti svojo zgodovinsko misijo za civilizacijo in za napredek.

Začnimo torej zopet delo, ki je je ustavila osvodilna vojna, iščimo tolažbe za težave in škode, ki smo jih junaško pretrpeli, v delu miru, v vzajemni naklonjenosti in v izvrševanju svojih dolžnosti.

V tem upu vam izražam s svojim najsrčnejšim pozdravom pozdrav kralja in italijanske vlade.

Trst, dne 3. avgusta 1919.

Generalni civilni komisar:
Augusto Ciuffelli.

Obenem s tem razglasom je razposlal novi gubernator vsem oblastim, zastopništvom itd. ter seveda tudi uredništvom naslednje pismo:

Štejem si v čast, naznaniti, da sem danes prevzel od kraljeve vlade podeljeno mi službo generalnega civilnega komisarja za Julijsko Benečijo s posli in oblastmi, določenimi od kraljeve naredbe z dne 24. julija 1919 št. 1251. Potrjujem namene, ki sem jih izjavil že v objavljenem proglasu in računam na marljivo in pošteno sodelovanje vseh vojaških in civilnih oblasti in meščanov vsih stanov, da se izpolnijo važne dolžnosti, ki se tičejo vlade in naroda iz srečno rešenih dežel. Ker si želim uspešnega sodelovanja z meščani in strankami, sem pripravljen vsakemu pomagati, ki potrebuje mojega dejanja, zadovoliti pravične pritožbe, poslušati koristne nasvete pristojnih oseb in ščititi privatne in javne zadeve v vsakem oziru civilnega življenja. Sečuj, ko si je Italija priborila po stoletnih borbah lastno neodvisnost in zagotovila z nepopisnimi žrtvami svoje naravne meje, zahteva, naj delujejo pod gaščito svobodnih ustanovitev oblasti in meščani razumno in hrabro, da se tako odpravijo sladnje težkoče sedanjega časa. Ta patrijotični čin bo meni v veliko zadoščenje, da delujem marljivo in v polnem soglasju s prebivalstvom, uradniki in zastopstvi teh prekrasnih dežel, za blagostanje katerih se živo zanimajo vse druge italijanske dežele. V veliko veselje mi je, da morem izraziti z ustrežljivim in srčnim pozdravom svoje posebno spoštovanje in uvaževanje.

Trst, dne 4. avgusta 1919.

Generalni civilni komisar:
Augusto Ciuffelli.

Cene manufakturnim izdelkom. Civilni komisarijat za mesto Trst in okolico je izdal naslednjo naredbo: Ceniku so podvrženi naslednji manufakturni izdelki, ki se ne bodo smeli prodajati dražje, nego je njihova nakupna cena, zvišana za toliko odstotkov, kakor je spodaj navedeno: Izdelane obleke, nakupna cena, zvišana za 25%; sukno vsake vrste, nakupna cena, zvišana za 25%; svilene ovratnice, nakupna cena, zvišana za 35% izdelano perilo (izvzemši batistno), nakupna cena, zvišana za 25%; pletenine, nakupna cena, zvišana za 25%; neogavice (izvzemši svilene) nakup. cena zvišana za 25%; bombažaste in volnene rokavice, nakupna cena, zvišana za 25%; nitni vitli, nakupna cena, zvišana za 25%; bombaževina, nakupna cena, zvišana za 25%; klobuki in čepice, nakupna cena, zvišana za 30%; dežniki, nakupna cena, zvišana za 25%.

Vina, ki niso podvržena zniževanju in ceniku. Civilni komisarijat določa soglasno s komisijo za cene, da se ne znižajo cene finim vinom v steklenicah, toskanskim vinom v originalnih steklenicah, »marsali«, »vermutu« kakor tudi naslednjim vinom: »Barbera«, »Barolo« in »Moškat« bodisi v steklenicah ali sodih. Ostajajo še vedno v veljavi cene za navadna vina (bodisi v sodih ali pa v steklenicah) in sicer po 2'20 liri za vino pod 9 stopinjami in po 2'40 lir za vino pod 10% stopinjami, toda fina namizna vina nad 10 stopinj se bodo lahko prodajala po 2'40 liri, s poviškom za 20 lirnih stotink za vsako stopinjo.

Izplačevanje vojaške stanarine. Mestni magistrat razglaša: Stanarine častništva, moštva, itd. za mesec julij t. l. se bodo izplačevale v komisarijatu za stanarine in vojaške transporte, na trgu Edinosti št. 4 I. vrata 26, od 9—12 ure z naslednim redom: 8. in 9. avgusta črke A—B, 11. in 12. črke C—D, 13. črke E—F, 14. črke G—H, 16. črke I—K, 18. in 19. črke L—M, 20. N—O, 21. in 22. P—Q, 23. in 25. črke R—S, 25. črke T—V, 27. črke W—Z. — Stanodajalci se pozivajo, naj prinesejo s seboj dokazila, da so oddali stanovanje v resnici v najem, in da pridejo v določenih dnevih.

Dražba nagrobnih kamnov na pokopališču pri Sv. Ani. Mestni magistrat razglaša: Dne 30. avgusta t. l. ob 10. se bo vršila na pokopališču pri Sv. Ani javna dražba nagrobnih kamnov in drugih nagrobnih spomenikov, vzetih iz navadnih grobov iz leta 1919. in iz grobov, ki so starejši od desetih let. Kamni se prodajo tistemu ki ponudi največ in ne po ceni, ki jo bo določila dražbena komisija. Kupljeno blago se bo moralo odpeljati iz pokopališča še isti dan ali najkasneje naslednjega dne. Kamni, ki se ne odnesejo v določenem času, se prodajo na račun in riziko lastnika.

Bakterijološčni laboratorij. Mestni fizikat je organiziral s pomočjo vojaškega poveljstva bakterijološčni laboratorij v ulici Cavana 18 II., kjer delajo lahko vsi zdravniki svoje poizkuse v sumljivih slučajih nalezljive bolezni. Ves potrebni materijal daje laboratorij.

Poštni promet z Nemško Avstrijo. S 1. avgustom je zdovoljena z Nemško Avstrijo izmenjava naslednjih poštnih predmetov: navadna pisma, dopisnice, navadne in z odgovorom, trgovska pisma, vzorci in tiskovine. Za take predmete so dovoljene expresne in rekomandirane pošiljatve. Do sedaj pa ni še dovoljen ne promet časopisov od privatne strani ne pošiljatve zavojev in mednarodnih spremnic. Omenjeni predmeti morajo biti frankirani po določilih za mednarodne pristojbine.

Občnega zbora »Učiteljskega društva za Trst in okolico« ne bo jutri; prelaga se na poznejši čas. — Predsednik.

Tržaška kmetijska družba. Vsled izjemnih odredeb odpade občni zbor Tržaške kmetijske družbe, določen za prihodnjo nedeljo, ter se bo vršil kasneje.

Seja ženske Ciril Metodove podružnice se vrši danes, v sredo, 6. t. m. ob 16 v prostorih Glasbene Matice.

Poizkušen samomor. Včeraj okoli 20 so klicali rešilno postajo v ulico Giulia 38, kjer je neka mlada ženska izpila opijum. Prihitel je zdravnik, ki je našel Terezo Treytag, staro 26 let, ki se je hotela zastrupiti radi družinskih razmer. Zdravnik ji je izpral želodec.

Tatvine. Služkinja Genovefa S. je ukradla svojemu gospodarju M. Metlikoviću, ki stanuje v ulici Navali, 100 lir iz listnice. Bila je aretirana. — V minuli noči so vdrli tatovi v stanovanje Jakoba Cherharja v Sv. M. M. Zg. 905. Tatovi niso imeli sreče, kajti družina jih je pregnala. Na begu so pa padli v roke karabinjerjev. — V stanovanje slikarja Alojzija Hribarja v ul. Cavana 18, so vdrli neznani tatovi, ki so odnesli za 750 lir zlatenine.

Borzna poročila.

Trst, dne 5. avgusta 1919.

Tečaji:

Jadranska banka	250—	255
Cosulich (Austroamericana)	560—	580
Dalmatia (Parobr. dr.)	300—	315
Gerolimich	1550—	1600
Lloyd	950—	980
Lussino	1550—	1600
Martinolich	465—	475
Navigazione Libera Triestina	1800—	1860
Oceania	460—	480
Premuda	645—	665
Tripcovich	555—	565
Assicurazioni Generali	16500—	16750
Riunione Adriatica	3000—	3100
Ampelea	460—	470
Cement Dalmatia	245—	260
Cement Spalato	335—	345
Čistilnica petroleja (Raff. Olii Min.)	1650—	1700
Čistilnica riža (Pilatura riso)	365—	375
Krka	368—	375
Ladjedelnica v Trliču (Cantiere)	300—	310
Tržaški Tramway	230—	240
Tržaška tvornica olja (Oleffici Triest.)	950—	1000

Razne vesti.

Strašna povest. V neki obmorski vasi v Siciliji sta živela mati in sin mornar. Začela je vojna, sin sin pa je šel v vojno. Do tu je povest popolnoma navadna. — Mnogo časa je prešlo, a mati ni nikoli dobila od sina ne besede v pismu, ne glasu od znancev. Mati je začela hirati in izgubljati še ono malo moči, ki jo je imela vsled starosti. Meseci so potekli. Nekega dne je prišel v vas Pier Lano, ki je materi povedal, da se njen Ugo ni javil pri vojakih in ga imajo tam za begunca in ga sramoté. No, v vasi niso verovali tega, ker so vedeli, da je Pier Lano hudoben človek in ima Ugona radi nekega dekleta na piki. Pa tudi karabinjerji bi prišli. A prišli so samo enkrat. Po enkrat pa so prišli k vsem. Vsi možje so se javili zakasnelo. V velikem mestu so se malo poveselili. Šli so v vojno in bogve... če se niso veselili zadnjikrat. Na kratko: v vasi mu niso verovali, in vse je bilo ko popreje. Mati je hirala in hirala, vesti ni bilo od nikjer.

Do tu je povest še vedno popolnoma navadna. Zdaj pride ono strašno in nenavadno.

Mati je živela dve leti in pol, nato je umrla. Ugasnila je. Izhirala.

Vsa vas jo je spremila k grobu, ker je bila dobra starka in je pretrpela mnogo.

Grobarja sta odvalila ploščo z groba in šla vanj — toda zakričala sta oba in planila iz njega, bleda in blazna od groze. Kaj je? Kaj je?

»Kakor je Bog v nebesih, ljudje, v grobu se nekdo premika!«

Vsa vas okrog groba je okamenela od strahu in v tej tišini so se zaslišali udarci nekega droga iz groba.

Prvi se je opogumil duhovnik.

»Ljudje, pomirite se, jaz bom...««

Duhovnik ni končal stavka. Iz groba je prišel bled, obrastel, mršav in strahovit — Ugo.

Bil je trenutek, ko so občutili vsi navzoči, da izgubljajo zavest od groze...

Ugo je izpregovoril. Govoril je nejasno, ko človek, ki je dve leti in pol molčal v grobu. Dokler je govoril, je ves čas pogleževal v neznatnem strahu krsto v strašni negotovosti.

»Ubijte me, ljudje! Pljuvajte name, a jaz nisem mogel v vojno. Nisem mogel. Skril sem se tu in se hranil po noči, kakor zver... Zakaj me hočete ubiti? Kdo me je našel? Kdo me je izdal. Marjeta, zakaj si me izdala?...«

»Prišli smo, da pokopljemo tvojo mater,« je dejal neki leden in okruten glas.

»Umrla je radi tebe,« ga je vsekal drug glas, zloben, ženski...

Zopet strašen molk...

Tedaj ni zapazil nihče, kaj se je zgodilo. Ugo se je zvil in zakričal ko ptica, ko zleti...

Ko so šli v grob znova, so našli v njem leseno posteljo, mizo in ognjišče. Napravil je bil tudi malo okence na morje, ker se je nahajal grob ravno na robu ob morskih pečinah.

Drugi dan so našli Ugona mrtvega..

Dveleten požar. V mestu Grodno gori že dve leti vrelec nafte, ki se je bil zažgal l. 1917., a še do današnjega dne ni bil požar ugašen. Pet vrelcev nafte gori neprestano; ti so dajali 250.000 pudov nafte na dan, v vrednosti od 2 milijonov kron.

Tobak v Romuniji. Po uradni statistiki je zasejanega v Romuniji 13.000 hektarjev tobaka, tako da država ne more kupiti več tobaka ko navadno.

Ko se berač v gospoda prelevi. V prvovrstni hotel stopi med vojno obogateli preprost mož, oblečen po najnovejšem kroju, na rokah mu bleščí bogastvo. Sede k mizi in pomišlja, ko ga vpraša natakar, kaj bi. Res, kaj bi? Bogat je, pogospodil se je in bi rad po gosposko jedel. Zato je prišel v tak hotel, kaj ima navadna »gostilna« že ve. Novopečeni bogataš se domisli in naroči: »Dvakrat to, kar je najdražje!« Zmagovito pogleda okrog sebe, naj ve gospoda, ki se tako sigurno tod kreče, da zna tudi on. Začudeno pa odpre usta, ko mu prinese vražji natakar porcijo svinjine in porcijo mrzle bravetine. Potolažil ga je račun, ki je zahteval 50 kron. V gostilni bi plačal 10 kron. Mož je plačal zadovoljno, je vsaj izvedel, kaj je v hotelu najdražje.

Elza Volk
Ciril Vivoda
učitelj
danas vjenčani.
Trst-Buzet, 6. kolovoza 1919.

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 1'—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 2'—.

KUHARICA, poštena Jugoslovanka se išče za hotel Vidič, Idrija. Ponudbe pod »Šek« na ins. odd. »Edinosti«. 3936

TRAJNO ograjen vrt s vsakovrstnim sadnim drevjem, s parcelo porabno za stavbišče in s studencem pitne vode je na prodaj v Postojni. Pojasnila daje lastnik Milavec Anton, mestni redar. 3300

SLOVENKA, MODISTKA se priporoča cenjenim damam v mestu in okolici. Ulica Alessandro Volta št. 2 V. nadstr., vrata 19.

KROJAČNICA Avgust Štular ul. S. Francesco d'Asisi štev. 34, III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

FOTOGRAF A. JERKIČ, Trst, ul. delle Poste št. 10. Gorica, Corso št. 36 na dvorišču. P 1233

ZA UČENJE KLAVIRJA. Diplomirana klavirska učiteljica poučuje v klavirju po metodi konservatorija. Naslov pove inseratni oddelek Edinosti pod štev. B 121. (B 121)

KUPUJEM cunje v vsaki množini. Babič, Molin grande št. 20. 3930

Dr. FRANZUTTI
ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioachino Rossini štev. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Čermaka. - Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranja. Umetni zobje.

JADRANSKA BANKA
Deln. glav. K 30,000.000, Reserve K 8,500.000
Centrala: TRST
Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 3
Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar
Ekspozitura: Kranj.
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle
Sprejema vloge
na hranilne knjižice proti 3½% letnim obrestim, v bancogiro-prometu proti 3% letnim obrestim. Na odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (Safes deposits).
Blagajna posluje od 9 do 13

Odhajanje in prihajanje vlakov

Centralna postaja (južna.)

Odhodi:

0'15 D. v Belgrad in Bukarešt (čez Ljubljano in Zagreb).
2'— D. na Dunaj (čez Videm in Trbiž) vsak ponedeljek, sredo in petek.
5'30 O. v Tržič in Červinjan (čez Bivio).
6'30 D. v Reko (čez Št. Peter na Krasu).
6'55 H. v Benetke (čez Bivio) Tržič-Videm.
8'— R. v Milan, Pariz, London in Bordeaux.
8'30 O. v Logatec (zveza z Reko) v Ljubljano.
11'— D. v Benetke (čez Bivio-Červinjan).
14'30 D. v Benetke (čez Tržič-Videm).
14'50 O. v Logatec (čez Št. Peter na Krasu), Reko.
15'15 O. v Logatec v Ljubljano in Reko.
17'35 B. čez Červinjan v Benetke, Rim, Milan.
18'20 O. v Reko čez Št. Peter na Krasu.
20'15 D. na Dunaj čez Logatec.

Dohodi:

2'55 D. Z Dunaja (čez Trbiž in Videm) vsake sredo, petek in nedeljo.
7'— D. Iz Bukarešta, Belgrada (čez Ljubljano in Zagreb).
8'25 O. Iz Ljubljane, čez Logatec in iz Reke
9'20 O. Iz Vidma (čez Gorico, Tržič, Nabrežino).
9'55 O. Iz Ljubljane, Reke (čez Št. Peter na Krasu)
10'50 D. Z Dunaja (čez Logatec).
13'50 D. Iz Rima (čez Bologno, Padovo, Benetke Červinjan).
16'30 D. Iz Logatca in z Reke.
16'50 D. iz Benetek (čez Videm, Tržič).
18'30 O. Iz Červinjana in Tržiča (čez Bivio).
19'15 H. Iz Benetek, Červinjana (čez Bivio).
20'55 O. Iz Ljubljane, Logatca (zveza z Reko).
23'— H. Iz Benetek (čez Videm, Gorico, Tržič in Bivio).
23'20 D. Iz Logatca in z Reke.
23'45 R. Iz Londona, Pariza, Bordeauxa, Milana, Benetek.

Postaja pri Sv. Andreju.

Odhodi:

5'40 O. čez Herpelje v Rovinj, Kanfanar, Pulo
5'46 M. v Koper, Buje, Poreč.
7'30 O. čez Opčino v Ajdovščino, Gorico in Podbrdo.
8'30 M. v Buje, čez Koper
12'50 O. čez Herpelje v Kanfanar, Rovinj in Pulo.
15'30 O. čez Opčine v Ajdovščino, Gorico in Podbrdo.
17'— O. čez Herpelje v Kanfanar, Rovinj, Pulo.
17'16 M. čez Koper v Buje.

Dohodi:

8'25 M. iz Buj, Kopra itd.
10'05 O. iz Pule in medpostaj.
10'55 O. iz Podbrda, Gorice, čez Opčine.
16'25 O. iz Pule, Rovinja, Kanfanara, Herpelj, Divače.
16'30 Iz Buj, čez Poreč in Koper.
19'20 M. iz Podbrda, Gorice čez Opčine
21.45 M. iz Poreča, Buj (čez Koper).
22'35 O. iz Pule, Herpelj, Divače itd.

D. = Direktni vlak. O. = Osebni vlak. H. = Hitri vlak. R. = Razkošni vlak. B. = Brzovlak M. = Mešanec.

Vozni red parnikov.

Trst—Pula in istrska pristanišča.

Odhod iz Trsta (pomol ribjega trga) ob 7 v Piran (8'20), Salvore (8'40), Umag 9'10), Novigrad (10'10), Poreč (10'55), Vrsar (11'45), Rovinj (12'25), Fazano (14'10), Pulo (15).

Odhod iz Pule: 6'30, Fazana (7'05), Rovinj (8'45), Vrsar (9'20), Poreč (10), Novigrad (10'45), Umag (11'45), Salvore (12'15), Piran (12'50), Trst (14).

Trst—Piran.

Odhod iz Trsta ob 18'15; v Izolo (19'25) Piran (20).

Odhod iz Pirana: 6; Izola (6'40); dohod v Trst 7'45.

Trst—Piran—Portorose.

(Samo ob delavnikih.) Odhod iz Trsta ob 10. — Odhod iz Portorose ob 14. Dohod v Trst: 16'15.

Trst—Umag.

Odhod iz Trsta: 15 (dotaknivši Izolo, Piran in Portorose.) Odhod iz Umaga: 6'15 (dotaknivši Salvore, Portorose in Piran.) Prihod v Trst: 8'45.

Trst—Gradež.

Odhod iz Trsta: 16. Dohod v Gradež 18'30. Odhod iz Gradeža 6; Dohod v Trst 8'30.

Trst—Koper.

(Ob delavnikih.) Odhod iz Trsta: 8, 10'45, 12, 15, 19'15. — Odhod iz Kopra: 6, 7, 9'15, 13'30, 18. (Ob nedeljah in praznikih) Odhod iz Trsta: 8, 10'45, 12, 15, 21. Odhod iz Kopra: 6, 7, 9'15, 13'30, 17,30.

Trst—Benetke.

Odhod iz Trsta (vsak dan) : 8; dohod v Benetke 12. — Odhod iz Benetek: 8; dohod v Trst: 13.

JANKO TROŠT — sodni revizor
TRST — ulica Risorta štev. 5 — Trst.
Izvršuje: vpise izprememb v odboru v trgovinski register, izpremembe pravil, ustanovitve in likvidacije zadrug, ureditev finančnih zadev vseh vrst. Sestava bilanc in revizije računov.
— Posluje v slovenskem in italijanskem jeziku. —